

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Kandidatnivå

Det dolda våldet i nära relationer

En kvalitativ studie om hur kvinnor med olika bakgrund resonerar kring och förhåller sig till olika våldsformer.

Författare: Rahma Al-Saady och Yareska Barlari

Handledare: Peter Jansson

Examinator: Lars-Erik Alkvist

Ämne/huvudområde: Sociologi

Kurs kod: SO2007/SO2009

Poäng: 15 högskolepoäng

Examinationsdatum: 8 juni 2017

Högskolan Dalarna

791 88 Falun

Sweden

Tel 023- 77 80 00

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Sammanfattning

Våld riktat mot kvinnor, som mest sker i form av våld i nära relationer, är en avspegling av ojämn maktstruktur mellan män och kvinnor. Därmed anses våld mot kvinnor som en maktutövning, där kvinnors rättigheter och grundläggande friheter utsätts för kränkning. Våld kan innehålla dolda former, vilket sker när dessa former inte namnges eller definieras. Dessa former involveras sällan under det fysiska våldet och därför förblir de osynliga.

Syftet med denna uppsats är, att öka kunskapen om hur kvinnor med olika bakgrund resonerar kring och definierar de dolda våldsformerna, det vill säga psykiskt, kontrollerande och sexuellt våld. Dessutom vill vi undersöka om socialisationsprocessen kan påverka kvinnors inställning till våldets olika former.

Det empiriska materialet består av individuella intervjuer med sex kvinnor med olika bakgrund. Utifrån feministiska- och familjevåldsperspektivet som utgör centrala perspektiv för denna uppsats, samt med hjälp av hermeneutiska och tematisk analysmetoden har vi analyserat studiens empiriska data.

Resultaten visar, att kvinnornas socialisation i förhållande till män, kan påverkas av både det sociala arvet och den sociala inläringen. Det framkommer även att kvinnorna i vissa avseenden har definitionssvårigheter när det gäller en del våldsformer. Utöver det visar det sig att kvinnornas inställning till olika våldsformer påverkas av ett antal faktorer, inte minst det sociala arvet, som är ett återkommande tema i det empiriska materialet.

Nyckelord: Våld i nära relationer, kvinnor, normalisering, socialt arv, patriarkat.

Abstract

Violence directed against women, most of which occurs in the form of violence in close relationships, is a reflection of uneven power structure between men and women. Thus violence against women is considered a power exercise, where women's rights and fundamental freedoms are subjected to violation. Violence may contain hidden forms, which occurs when these forms are not named or defined. These forms are rarely involved in physical violence and therefore they remain invisible.

The purpose of this paper is to increase the knowledge about how women of different backgrounds resonate and define the hidden forms of violence, namely psychological, controlling and sexual violence. In addition, we want to investigate whether the socialization process can affect women's attitude towards the various forms of violence.

The empirical material consists of individual interviews with six women with different backgrounds. Based on the radical phenomenon and family violence perspective, which constitutes central perspective for this paper, as well as the hermeneutic and thematic analysis method, we have analyzed the empirical data of the study.

The results show that women's socialization relative to men can be influenced by both the social heritage and social learning. It also appears that the women in some respects have definitional difficulties in some forms of violence. In addition, it appears that women's attitude to different forms of violence is influenced by a number of factors, not least the social heritage, which is a recurring theme in the empirical material.

Keywords: Intimate partner violence, women, normalization, social heritage, patriarchy.

TACK

Till vår handledare Peter Jansson för engagemang och konstruktiv kritik.

Till deltagarna för att ni tog er tid att bidra till denna uppsats.

Vi vill även tacka våra familjemedlemmar för stöttning som vi fått under utbildningen.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	1
1.2 Frågeställningar	2
1.3 Disposition	2
2. Bakgrund.....	2
2.1 Våldets omfattning	2
2.2 Våldsdefinitionen	3
2.3 Sammanfattning	4
3. Tidigare forskning.....	4
3.1 The continuum of sexual violence	5
3.2 Generationsvis trädning av våld: en kort forskningsöversikt.....	5
3.3 Sammanfattning	7
4. Teoretiska utgångspunkter.....	7
4.1 Det feministiska perspektivet	8
4.1.1 Patriarkatsteori	8
4.1.1.1 Våldets normalisering.....	9
4.1.1.2 Våldets kontinuum	10
4.2 Familjevåldsperspektivet.....	11
4.2.1 Social inlärningsteori.....	11
4.2.2 Teorin om generationsvis trädning av våld/ The Intergenerational Transmission of Violence Theory (IGT).....	12
4.2.3 Socialt arv.....	12
4.3 Sammanfattning	13
5. Metod och material	13
5.1 Metodval.....	14
5.2 Population och urval.....	14
5.3 Forskningsetiska principer	16
5.4 Tillförlitlighet, trovärdighet och överförbarhet	17
5.5 Datainsamling.....	18
5.6 Analysens genomförande	19
5.7 Förförståelse	20
5.8 Metoddiskussion.....	20

6. Resultat och analys	21
6.1 Kvinnors socialisering till att vara jämställda respektive underordnade män.....	21
6.1.1 Social inläring och socialt arv	21
6.2 Olika kvinnors definition av och inställning till olika våldsformer	27
6.2.1 Definitionsförmåga och eventuella definitionssvårigheter.....	27
6.2.2 Mellan acceptans och icke acceptans	29
7. Diskussion	33
7.1 Förslag till vidare forskning	35
Referenslista	36

Bilagaförteckning

Bilaga 1 - Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor ...	39
Bilaga 2 - Informationsblad.....	40
Bilaga 3 - Intervjuguide.....	41
Bilaga 4 - Matris.....	42

Tabellförteckning

Tabell 1- Respondenternas egenskaper	15

1. Inledning

Termen ”våld mot kvinnor” omfattar många former av våld, bland annat våld av en intim partner, vilket även kallas för intimt partnervåld, samt sexuella övergrepp som begås av någon annan än en partner, såsom kvinnlig könsstympning, hedersmord och kvinnohandel (WHO 2013, s. 4). Våld mot kvinnor, i synnerhet mäns våld mot kvinnliga partners, är ett omfattande samhällsproblem. Uppmärksamheten kring våld mot kvinnor har sedan en tid tillbaka ökat, inte minst i Sverige. (Brottsförebygganderådet BRÅ 2009, s. 6)

WHO (2013, s. 4) väljer termen ”våld mot kvinnor” för att inkludera allt våld som sker mot kvinnor. Där våld i nära relationer (intimt partnervåld) är en av de mest förekommande former av våld riktat mot kvinnor som, enligt WHO (2002, s. 1), inkluderar aggressiva fysiska handlingar, psykisk misshandel, påtvingat samlag eller andra former av sexuellt våld och olika kontrollerande beteende såsom att isolera en person från familj och vänner eller att begränsa tillgängligheten till information och hjälp.

Mäns våld mot kvinnor förklaras många gånger som en maktutövning, inte minst i FN:s *deklaration om avskaffandet av våld mot kvinnor* (1993), där våld mot kvinnor betraktas som en kränkning av kvinnors rättigheter och fundamentala friheter. Vidare fastställer FN, att våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktrelationer mellan män och kvinnor, samt en av de avgörande sociala processer, där män är överordnade och kvinnor underordnade.

I denna uppsats vill vi studera hur kvinnor med olika bakgrund resonerar kring, förstår och definierar olika våldsformer, särskilt det våld som inte innefattas i det fysiska våldet. Därför fokuserar vi på psykiskt, kontrollerande och sexuellt våld. Därtill vill vi belysa hur kvinnors inställning till våld i nära relationer påverkas av socialisationsprocessen och om den kan relateras till kvinnors inställning till de olika våldsformerna. I denna studie intresserar vi oss för kvinnors attityder och förhållningssätt till våld i nära relationer.

1.1 Syfte

Det övergripande syftet i denna uppsats är att studera hur kvinnor med olika bakgrund resonerar kring vad som är våld i nära relationer, i synnerhet psykiskt, kontrollerande och

sexuellt våld. Vi vill dessutom illustrera socialisationsprocessens eventuella avgörande roll för kvinnors inställning till, tolerans och acceptans av våldets olika former.

1.2 Frågeställningar

- Hur ser olika kvinnors inställning till olika våldsformer ut, specifikt, psykiskt, kontrollerande och sexuellt våld?
- Hur socialiseras kvinnor med olika bakgrund till att vara jämställda respektive underordnade män?

1.3 Disposition

Efter inledningskapitlet följer bakgrundskapitel där vi presenterar våldets omfattning och definitioner av psykiskt, kontrollerande och sexuellt våld. Därefter följer ett kapitel som behandlar tidigare forskning inom området vi studerar. Vidare följer studiens teoretiska utgångspunkter som vi finner vara relevanta för vår undersökning. Metod- och materialkapitlet följer därefter, där vi bland annat presenterar vårt val av metod, urval, materialinsamling samt analysmetod, som vi använder oss av i analysarbetet av studiens empiriska material. Vidare fortsätter vi med att bearbeta och analysera studiens empiriska data, vilket vi kommer att presentera i resultat- och analyskapitlet där empirin möter teorin. Uppsatsen avslutas med ett diskussionskapitel där vi diskuterar kring de resultat vi får fram i denna undersökning. Detta kapitel kommer också att innehålla förslag på vidare forskning.

2. Bakgrund

Följande kapitel består av två underrubriker. Den första beskriver våldets omfattning och vilken kommer att representera våldets spridning globalt och nationellt. Den andra underrubriken är våldsdefinitionen, där vi med hjälp av World Health Organisation (WHO, 2013) och Isdal (2001) definierar sexuellt, psykiskt och kontrollerande våld.

2.1 Våldets omfattning

Våld mot kvinnor, enligt WHO (2013, s. 1), är ett folkhälsoproblem som riskerar att sätta kvinnors hälsa i fara och begränsar deras deltagande i samhället, vilket resulterar i mänskligt lidande. Statistiken från WHO (2013, s. 35) visar att mer än en av tre kvinnor har blivit utsatta för fysiskt och/eller sexuellt våld av sin partner eller en annan man, vilket motsvarar 35,6 %. Våld mot kvinnor tenderar, enligt WHO (2013, s. 16), vara högst i länder med låg ekonomisk välfärd såsom Afrika, Sydostasien och Medelhavsregionen vilket motsvarar ungefär 37 %, i

jämförelse med länder med högre ekonomisk välfärd, exempelvis norra Europa och västra Stillahavsområdet som motsvarar ungefär 23 %.

När det gäller våldsomfattning i Sverige har Lundgren, Heimer, Westerstrand och Kalliokoski (2001) gjort en undersökning som representerar mäns våld mot kvinnor i Sverige. Studien bestod av en enkätundersökning som skickades ut till 10000 kvinnor i Sverige varav 70 procent deltog. Med hjälp av studien har Lundgren m.fl. (2001, s. 8) kommit fram till att 46 % av Sveriges kvinnor har utsatts för våld av någon man efter 15-årsdagen och 56 % har trakasserats sexuellt. Enligt studien var det 18 % som har erfarenhet av att bli hotade av en man någon gång efter sin 15-årsdag. Vidare framkom att 64 % av kvinnorna som utsatts för våld ansett att våld medfört negativa konsekvenser för dem, där erfarenheten av att hotas utgör mest och flest negativa konsekvenser (Lundgren m.fl. 2001, s. 56-57).

Undersökningsresultat från European Union Agency for Fundamental Rights (FRA 2014), Lundgren m.fl. (2001) och WHO (2013) visar att antalet våldsutsatta kvinnor tenderar att vara hög bland yngre kvinnor, för att senare gradvist stiga och nå sin topp bland äldre kvinnor. Kvinnor med låg inkomst riskerar att bli offer för våld i större utsträckning, då de ofta blir ekonomiskt beroende av sin partner, inte sällan i ett patriarkaliskt samhälle (BRÅ 2009, s. 27, 51; Millet, 2012, s. 47).

2.2 Våldsdefinitionen

Enligt WHO:s (2002, s. 1) definition omfattas ”våld mot kvinnor i nära relationer” av olika former av våld. Nedan definierar vi, med hjälp av WHO (2013) och Isdal (2001), det sexuella, psykiska och kontrollerande våldet. Genom boken *Slagen dam* (2001) av Eva Lundgren m.fl. och CTS operationaliserades WHO:s allmänna definitioner. Lundgren m.fl. (2001) bryter ner det sexuella, psykiska och kontrollerande våldet till konkreta frågor, som blir möjliga att mäta. När det handlar om sexuellt våld, frågar författarna till *Slagen dam* om kvinnan blir tvungen till någon form av sexuella aktiviteter genom hot, hålla fast eller skada på något sätt. När det gäller det psykiska våldet frågar de kvinnan om maken/sambon, bland annat, kallar henne nedsättande saker. Vidare frågar författarna om make/sambo förbjuder kvinnan att träffa släkt och vänner för att inkludera det kontrollerande våldet. (Lundgren m.fl. 2001, s. 103-104) En likartad operationalisering har gjorts av CTS (Conflict Tactics Scale), ett

mätinstrument som använts i en omfattande utsträckning i forskning inom familjevåld. (Straus & Douglas 2004, s. 507)

- *Sexuellt våld* innebär att med fysisk makt tvinga en person att utföra sexuella aktiviteter och/eller samlag mot sin vilja, som kan upplevas smärtsamt, kränkande och/eller nedvärderade. Även att ha sexuellt umgänge i syfte till att undvika konsekvenser av att inte ha samlag betraktas som sexuellt våld. (WHO 2013, s. 6)
- *Psykiskt våld* innebär att, med makt eller hot, skada, skrämja eller kränka någon i syfte till att styra eller dominera (Isdal, 2001, s. 47).
- *Kontrollerande våld* delar gemensamma egenskaper med psykiskt våld där kontroll och dominans upprätthålls genom makt och hot. Genom att kontrollera aktiviteter, social kontakt, klädsel, information, tid, uppförande och vanor begränsar man andras frihet. Kontroll av ekonomin utgör en väsentlig dimension av kontrollerande våld, därför att den kopplas till makt och dominans. Kontroll kan utövas på ett vänligt sätt, vilket försvårar möjligheten att upptäcka det. (Isdal, 2001, s. 51-52)

2.3 Sammanfattning

Utifrån redogörelsen av våldets omfattning ser vi att kvinnans relativa ställning ekonomiskt sett, ålder och landets ekonomiska välfärd, har ett samband med kvinnans utsatthet för manligt våld. Många gånger stiger risken för kvinnans utsatthet i förhållande till en försämring av de ovanstående villkoren. Som tidigare nämnts omfattar ”våld mot kvinnor i nära relationer” olika våldsformer, dock redovisar vi ovan de våldsformer som vi syftar på att belysa i denna studie.

3. Tidigare forskning

I det här kapitlet presenteras nationell och internationell forskning inom området ”våld i nära relationer”. Inledningsvis redogör vi för en forskning av Liz Kelly (1987), där studien avser våldets kontinuum, i synnerhet sexuellt våld. Vidare avslutar vi med en kort forskningsöversikt inom området generationsvis trädning av våld, där olika studier av olika forskare presenteras.

3.1 The continuum of sexual violence

Professorn Liz Kelly har genom djupintervjuer med sextio kvinnor med olika bakgrund (1987) studerat våldets kontinuum, i synnerhet sexuellt våld. Termen sexuellt våld används, enligt Kelly (1987, s. 59), som en generell term för att täcka alla former av misshandel, det vill säga kvinnors erfarenheter av manligt tvång och övergrepp. Kelly (1987, s. 58) blev uppmärksam genom analysen av intervjuerna om att det är nästan omöjligt att dra klara gränser mellan fysiskt och sexuellt våld, på grund av att en stor del av sexuellt utnyttjade/våldtagna kvinnor rapporterade även erfarenheter av fysiskt våld i samband med sexuellt övergrepp. Kelly (1987, s. 51) konstaterade att konceptet av sexuellt vålds kontinuum möjliggjorde för de utsatta kvinnorna att lokalisera och namnge sina erfarenheter. Analysen av intervjuerna tydliggjorde för Kelly (1987, s. 47) att de flesta av de intervjuade kvinnorna hade erfarenheter av sexuellt våld i deras liv, vilket också var vardagligt förekommande (Kelly 1987, s. 52).

Kelly märkte i sin studie (1987, s. 54) att många faktorer kunde påverka definitionen av våld, därför att våld i nära relationer kunde utövas av mannen i form av kontroll utan fysiska övergrepp. Med kontroll menar Kelly (1987, s. 54) bland annat känslomässiga utbrott, materiella och ekonomiska begränsningar. Mannen kunde också kontrollera kvinnan genom att begränsa hennes sociala nätverk och kontakt med familj och vänner. Kvinnorna i Kellys studie (1987, s. 55) tenderade att visa svagheter med att säga nej till sexuellt umgänge med sina partner i heterosexuella relationer. Förklaringen till kvinnornas handling var att de ansåg att konsekvenserna att säga nej till sexuellt umgänge var värre än att säga ja, våldtäkt kunde vara en av konsekvenserna av att säga nej. En annan förklaring till att kvinnorna säger ja till sexuellt umgänge är förväntningarna av att hon "betalar" avgifter av att ha tak över huvudet (Kelly, 1987, s. 56). Teoretiskt uppmärksammar termen sexuellt våld en viktig genusfråga och det faktum att våld begås av det ena könet (män) riktat mot det andra könet (kvinnor). Därmed betraktas sexualiteten som ett maktsystem genom vilket män försöker att kontrollera kvinnor. (Kelly, 1987, s. 59)

3.2 Generationsvis trädning av våld: en kort forskningsöversikt

Forskningen inom området familjevåld har bland annat fokuserat på att förklara generationsvis trädning av våld. Den centrala utgångspunkten för denna forskning är att

besvara frågan om varför individer, som varit offer för våld i barndomen, ofta själva blir förövare eller offer i det vuxna livet. (Jansson 2016, s. 23)

Kalmuss har genom sin studie *The Intergenerational Transmission of Marital Aggression* (1984), där hon undersökte våld i hemmet och hur det traderas till nästa generation, grundlagt området av generationsvis trädning av våld. Kalmuss (1984, s. 11) kallar våld i hemmet för aggression inom familjen, där barn blir misshandlade av sina föräldrar eller bevittnar våld mellan sina föräldrar. Kalmuss kunde genom sin studie finna två typer av generationsvis trädning av våld. Den första typen är *generalized modeling*, vilket inträffar genom att överföra acceptansen av våld mellan familjemedlemmar. Denna acceptans ökar sannolikheten för överföring av olika våldsformer till kommande generation. Denna modell behöver nödvändigtvis inte överföra en specifik våldsform till nästa generation. *Specific modeling* utgör den andra typen av generationsvis trädning av våld, vilket enligt Kalmuss inträffar när en individ återger och traderar de särskilda typer av våld i hemmet som individen själv utsatts för. *Specific modeling* är, enligt Kalmuss (1984, s. 15), den mest förekommande inom äktenskap. Kalmuss (1984, s. 17) noterar att barn, som bevittnat våld inom familjen, tenderar mer att bli förövare eller offer i familjevåld som vuxna, än de som varit ett offer för våld i barndomen. Att det bevittnade våldet har mer tendens att överföras från generation till en annan kan, enligt Kalmuss (1984, s. 17) bero på att om en individ blivit misshandlad av en förälder kan det ses som en disciplin i uppfostran, vilket i sin tur osynliggör denna form av våld.

Savage, Palmer och Martin vill genom sin studie (2014) se om utsattheten för fysiskt misshandel utgör en central bakomliggande orsak till överföring av våld (Savage m.fl. 2014, s. 739) Studien visar att barn som utsätts för vanvård eller sexuella övergrepp, tenderar att utöva våld i vuxenliv i samma utsträckning som de som blivit fysiskt misshandlade som barn (Savage m.fl. 2014, s. 746).

I en studie av Black, Sussman och Unger (2010) studerar forskarna om yngre vuxna, som bevittnar pågående våld mellan föräldrarna, har en större tendens att utöva våld i sina egna parrelationer (Black m.fl. 2010, s. 1026-1027). Författarnas intresse låg i att eventuellt hitta våldstypen *specific modeling* i trädningen av våldet, vilket existerade bland undersökningsdeltagare enligt studiens resultat. Black m.fl. (2010, s. 1034) anser att deras resultat liknar Kalmuss (1984) angående överföringen av en specifik våldshandling mellan

generationer. Studien visar även att en stor andel av dessa yngre vuxna använder våld i sina egna intima relationer. Vilket bekräftar att generationsvis trädning av våld utgör en viktig process som förklarar våld i nära relationer. (Black m.fl. 2010, s. 1036) Denna studie anses, enligt Black m.fl. (2010, s. 1034), stödja tanken att familjen utgör en viktig socialiserande institution.

3.3 Sammanfattning

De ovanstående tidigare forskningarna som studerat våldsutsatta kvinnor i nära relationer samt trädning av våld mellan generationer, har bidragit till en utökad förståelse för våld i hemmet samt mäns våld mot kvinnor. Kelly har genom sin studie (1987) upptäckt svårigheterna med att dra tydliga gränser mellan fysiskt och sexuellt våld i kvinnors berättelser. Hon belyser också en viktig aspekt när det gäller mäns våld mot kvinnor, nämligen kontroll utan fysiska övergrepp som i sin tur påverkar kvinnors definition av upprepat våld. Den tidigare forskningen inom generationsvis trädning av våld visar, att individer som utsatts för och/eller bevittnat våld mellan föräldrar i barndomen, tenderar ofta att vara förövare eller offer för familjevåld i vuxenlivet. De aspekter som lyfts fram genom de tidigare forskningarna vill vi i denna studie framhäva och diskutera.

4. Teoretiska utgångspunkter

Nedan följer en presentation av vår studies teoretiska utgångspunkter som vi kommer att använda oss av för att analysera vårt empiriska material. Denna studie grundar sig på sex teorier som delas in under två huvudperspektiv nämligen det *feministiska perspektivet*, som i sin tur innehåller *patriarkatsteori*, *våldets normalisering* och *våldets kontinuum* samt *familjevåldsperspektivet* som rymmer *social inlärningsteori*, *teorin om generationsvis trädning av våld (IGT)* och *socialt arv*. Vi använder dessa teorier i syfte att kunna tolka och belysa de bakomliggande orsakerna till kvinnors förhållningssätt till våld i nära relation samt deras resonemang kring denna fråga. Därmed kommer dessa teorier att hjälpa oss att se på vilket sätt dessa kvinnor socialiseras i förhållande till män. Vilket i sin tur kan påverka kvinnors tolerans och acceptans till våld i nära relationer.

4.1 Det feministiska perspektivet

4.1.1 Patriarkatsteori

Enligt Gottzén (2013, s. 14) handlar patriarkat om maktstruktur, som grundar sig på olika könsroller, där män förfogar över makt och privilegium. Jalmert (1983, s. 1) skriver att samhället vi befinner oss i domineras av mäns uppfattningar, värderingar och åsikter. Detta avspeglas tydligt i samhällets olika arenor; politik, arbetsliv, religion, fritid m.m. där männen förhärskar. Ett sådant samhälle kallar Jalmert för patriarkat. Begreppet patriarkat förklarar både kvinnans underordning och mäns intresse till att vidmakthålla sitt privilegium. Själva patriarkattermen avser faderns auktoritära roll över sitt hushåll, vilket utgör en grundläggande definition. (Gottzén 2013, s. 14)

I tidigare forskning har man försökt att förklara könsmässig ojämlikhet genom att koppla det till kapitalism. Därmed skiljer man generellt på fyra olika perspektiv av patriarkat, som i sin tur belyser olikheterna mellan kapitalism och patriarkat. Det första handlar om att köns ojämlikhet bottnar sig i de kapitalistiska relationerna, där kvinnors produktion begränsas till hushållsarbetet. Det andra perspektivet utgår från att kapitalism och patriarkat påverkar varandra ömsesidigt och förutsätter varandra för att kvarstå. Utifrån det tredje perspektivet bör patriarkat och kapitalism skiljas åt analytiskt. Här anses patriarkat grunda sig på mäns kontroll över kvinnors arbete, vilket utgör en viktig förutsättning för kvinnors autonomi. Detta perspektiv fokuserar även på mäns kontroll av kvinnlig sexualitet och andra livsutrymmen. Det fjärde perspektivet bygger på feministisk tolkning av patriarkatet. Här lägger man en stor vikt på patriarkatet som förstärks och vidmakthålls i samband med mäns kontroll över kvinnors sexualitet. (Gottzén 2013, s. 14)

Det traditionella äktenskapet betraktas av feministerna som en av de grundläggande hörnstenarna i ett samhälle präglad av kvinnoförtryck. Feministerna anser att manlig överordning och kvinnlig underordning rättfärdigas av det traditionella äktenskapet. Detta leder till att inga förklaringar till kvinnomisshandel inom äktenskap behövs. Denna sociala ordning förklaras som att aggressivitet, manlig dominans och kvinnlig underordning är kulturella normer för manlighet i olika samhällsgrupper. Dessa normer utnyttjas genom fysisk kraft av våldsamma män i syfte att tilltvinga sig en dominant ställning. Detta gör att våldet sätts in i en kulturell och samhällelig kontext och kopplas därmed till uppfattningar om manlighet. (Hydén 2008, s. 36) Denna uppfattning förkastar individualpsykologiska

perspektiven på att mäns våld i grunden ligger i den enskildes psykiska sjukdom eller missbruk. Samtida forskningen har relaterat psykiskt ohälsa till såväl förövare som offer. (Gottzén 2013, s. 17)

Det är väsentligt att notera, att denna teori i vissa avseende kritiseras för att den fokuserar mer på könsmässiga strukturer och förbiser grundläggande skillnader mellan individerna. Denna teori framställer kvinnorna som förtryckta på ett liknande sätt oberoende av kultur, etnicitet och klass, vilket gör att kvinnorna framstår som en enhetlig kategori. Detta bidrar till att även skillnaden mellan män tonas ner och osynliggörs, exempelvis bortser teorin från mäns olika patriarkala tillgångar och betraktar även de som en homogen grupp. (Gottzén 2013, s. 20) Könsmaktperspektivet riskerar att osynliggöra individuella och livsrelaterade förhållanden som förklaringar till våld, vilket visar sig vara viktigt i andra forskningsresultat. BRÅ (2009, s. 7) vill snarare anse att individuella och strukturella förhållanden, i likhet med könsmakten, bör betraktas som påverkande dimensioner samt förklaringar till våld i nära relationer.

4.1.1.1 Våldets normalisering

Lundgren (2004, s. 21-22) beskriver och använder begreppet våldets normaliseringsprocess som en teoretisk modell. Enligt Lundgren (2004, s. 24) utgör detta begrepp strategier som används av förövaren i syfte till att upprätthålla manlig dominans, en *könskonstitueringsprocess*, samt uppnå kontroll över kvinnans livsområden. Normaliseringsprocessen innebär en anpassnings- och överlevnadsstrategi för kvinnan. Genom normaliseringsprocessen vänjer sig kvinnan gradvis vid begränsat fysiskt, mentalt och emotionellt livsutrymme, där gränserna mellan acceptabla och kränkande handlingar långsamt suddas ut (Lundgren 2004, s. 50). Härmed blir kvinnan känslomässigt beroende av mannen och förklarar slutligen mannens våldsamma beteende utifrån hans egna motiv som uttryck för kärlek och omtanke. Ansvar förskjuts från honom till henne och hans värderingar blir hennes. Offret tar över förövarens verklighetsuppfattning och därmed internaliserar våldet. (Lundgren 2004, s. 20)

Mannen som utövar våld mot en kvinna i nära relation har två strategier i normaliseringsprocessen i syfte till att kontrollera kvinnan: I *den kontrollerande isoleringen*, isoleras kvinnan både fysiskt och mentalt från omgivningen. Genom att bland annat förhindra henne att ha kontakt med släkt och vänner inträffar den fysiska isoleringen. Den psykiska/mentala isoleringen sker däremot genom att kvinnan förbjuds att blanda in andra människor i

deras intima relation. Med detta vill mannen dominera kvinnans olika livsutrymmen. Den andra strategin är *kontroll genom växling mellan våld och värme*, mannen i denna strategi växlar mellan att vara våldsamt och kärleksfull. Denna strategi ger förövaren en möjlighet att styra och kontrollera våldet, det vill säga att han bestämmer tid, rum och sättet våldet utövas på. Män som utövar våld siktar på att förstärka samhällets allmänna patriarkala förhållanden, mäns överordning och kvinnans underordning. (Gottzén 2013, s. 19; Lundgren 2004, s. 28, 32)

Normaliseringsprocessen är även kallad för våldets psykiskt nedbrytande processer, vilka leder till att våldet normaliseras och upplevs som ett normalt tillstånd i vardagen, där gränserna för de oacceptabla handlingarna är i ständig förändring. Under normaliseringsprocessen utvecklas mannens våldsanvändning och maktutövning gentemot kvinnan, vilket leder till kvinnans försämrade självförtroende. Tider utan våld förblir önskvärda för kvinnan, därför arbetar hon hårt för att leva upp till mannens förväntningar. Både offret och förövaren minimerar våldet genom att erotisera missförhållandet. Med det sistnämnda menas att genom sexuellt umgänge minimeras våldet, vilket också kan upplevas som kvinnans överlevnadsstrategi. (Heimer, Björck och Kunosson 2014, s. 57-58)

Normalisering, enligt Isdal (2001, s. 222-223) innebär att anse eller göra en företeelse så vanligt att det inte finns någon anledning till att problematisera den. Normalisering leder till att försvara våldet samt skuldbelägga offret. Synen på våld kan variera mellan olika kulturer, vilket gör att våldet normaliseras i olika grad. Normaliseringsprocessen äger rum när våld inträffar upprepade gånger, där förövare ångrar sin våldsamma handling och försöker att reparera felet.

4.1.1.2 Våldets kontinuum

Termen ”våldets kontinuum” är en fortlöpande serie av handlingar såsom verbala, fysiska och sexuella övergrepp riktade av män mot kvinnor. Gränserna mellan dessa handlingar är diffusa, vilket gör att de inte kan skiljas åt. (Kelly 1987, s. 58; Kelly 1988, s. 76) Våldets kontinuum tydliggör sambanden mellan olika våldshandlingar, där grova handlingar likställs med mindre grova. Begreppet synliggör de handlingar som i vissa avseende inte skulle ses som allvarliga, samt ger oss en förståelse av hur kvinnor ofta minimerar innebörden av en våldshandling. (Lundgren 2001, s. 17)

Våldets kontinuum innefattar, enligt Kelly (1988, s. 41), fysisk, visuell, verbal eller sexuell handling som kvinnan upplever som hot, intrång eller slag för att nedvärdera eller frånta hennes förmåga över den intima kontrollen. En kvinna som tidigare blivit utsatt av en våldshändelse kan, genom denna erfarenhet, återge andra aspekter av ett könsrelaterat våld. Därmed blir det svårt att dra tydliga gränser mellan dessa handlingar (Kelly 1988, s. 155; Lundgren m.fl. 2001, s. 16). Lundgren m.fl. (2001, s. 17) skriver att våldspräglade relationer leder till förändring av såväl de inblandade individerna som deras tolkning av våld. Detta orsakar svårigheter för kvinnorna att namnge och definiera dessa våldserfarenheter och därigenom uppstår definitionsproblem. Våldets kontinuum har i en studie av Kelly (1987) hjälpt henne att se utsträckningen av sexuellt våld i kvinnors liv. Dessa olika typer av våld kan ses som uttryck för patriarkala relationer (Kelly 1988, s. 41).

4.2 Familjevåldsperspektivet

4.2.1 Social inlärningsteori

Social inlärningsteori är en omfattande teori, som fokuserar på att inlärning av beteenden sker genom belöningar och bestraffningar samt genom individens egna erfarenheter. Albert Bandura, inlärningsteoretiker, bidrog till denna teoris utveckling, men numera fokuserar han på att människor är sociala varelser som lär sig genom sociala sammanhang (Passer och Smith 2011, s. 15). Inläringen sker i första hand genom observation och imitation. Människor som observeras utgör modeller för olika beteende. Genom dessa observationer formas individens uppfattningar om hur olika beteenden kommer att användas i varierande kontexter, denna form av inlärning kallas för modellinlärning. (Bandura, 1977, s. 22) Belöningar och bestraffningar utgör en annan inlärningsmodell som kallas för instrumentell inlärning, vilken används som förstärkningar av beteenden. Dessa förstärkningar anses av Bandura vara viktiga för inlärning av olika beteenden, men är inte på något vis är nödvändiga. (Melin 2013, s. 24) Inom det samhällsvetenskapliga området har teoretikerna många gånger föreställningar om att ett våldsamt beteende är inlärt. Isdal (2001, s. 263) är övertygad om att en individs våldsamma handlingar är i grunden inlärd, därmed har dessa våldsamma beteenden ett samband till makt- och maktlöshetsförhållanden.

4.2.2 Teorin om generationsvis trädning av våld/ The Intergenerational Transmission of Violence Theory (IGT)

Trädning av våld mellan generationer (se tidigare forskning) kopplas ofta till social inläringsteori. När föräldrar begår våldshandlingar modelleras deras beteenden av barn. Ett barn som observerar våld mellan föräldrar kan, genom social inläringsteorin (modell- och/eller instrumentell inläring), använda våld som lösning av olika problem. Härmed betraktas fysisk aggression som normativ och effektiv av barnet. (Savage, Palmer & Martin 2014, s. 739)

Teorin om generationsvis trädning av våld (IGT) har kritiserats på grund av att den inte tydliggör vad som ingår i att ha bevittnat och/eller utsatts för våld. Även forskningen som grundar sig på tidigare studier inom området kritiseras för att sannolikt bli påverkad av en svarsbias. Trots kritiken verifieras teorin om generationsvis trädning av våld ofta när den testas och därmed blir den en av de mest väsentliga teorier, som förklarar mäns våld mot kvinnor. (Jansson 2016, s. 25)

4.2.3 Socialt arv

Socialt arv är en teori introducerad i Sverige främst av Gustav Jonsson på 1960-talet (Nationalencyklopedin 2017). Jonsson (1969, s. 10) menar med denna teori, att på samma sätt som man ärver pengar, makt och egendom kan man även ärva fattigdom, maktlöshet och social missaktning. Han anser att teorin om socialt arv kan vara en komplementär teori inom beteendevetenskap. Jonsson (1969, s. 45) fokuserar i sin beskrivning av ett beteendeproblem på sociala faktorer, såsom barns och föräldrarnas uppväxtvillkor, den ekonomiska situationen hemma, hemmets atmosfär, utbildning och yrkesmöjligheter, snarare än det genetiska arvet. Dessa sociala faktorer, enligt Jonsson (1969, s. 45), kan påverka barnets utvecklingsprocess och vid missförhållande kan missgynna barnets utveckling.

Socialt arv används även av Elias och Scotson i sin bok *Etablerade och outsiders* (1999). Elias och Scotson (1999) förklarar det sociala arvet som en överföring av normer och uppfattningar från generation till generation. Elias och Scotson (1999) menar att familjer, som är präglade av god social ordning och social kontroll, överför ofta detta till nästkommande generation i form av normer, anpassning till sociala normer. Familjer som saknar detta medför anomiska barn, med detta menas barn som saknar internalisering av sociala normer. Dessa uppfattningar och normer upprätthålls ofta av samhället, kulturen, religionen och inom

familjen. Isdal (2001, s. 263) skriver att *”våld kan överföras från generation till generation genom ett socialt arv”*.

4.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis vill vi lyfta fram det som vi anser vara väsentlig och grundläggande i de ovanstående teoretiska utgångspunkterna. Enligt patriarkatsteorin handlar patriarkat om manlig makt som avspeglas i olika former av ojämlikhet i vårt samhälle, inte minst mäns kontroll av kvinnors olika livsområden. Våldets normaliseringsprocess handlar bland annat om mannens växling mellan våld och värme. Vilket leder till att kvinnan internaliserar förövarens uppfattningar om henne, där ansvar läggs på henne istället för honom. Våldet normaliseras i olika utsträckningar, beroende på synen på våld som kan vara kopplade till olika kulturer. Våldets kontinuum gör det möjligt att se de handlingar som ibland inte betraktas vara allvarliga och därmed skapar en förståelse för hur kvinnor många gånger minimerar innebörden av ett våldsamt beteende.

Av social inlärningsteorin är vi intresserade av modellinlärningen, där det sociala sammanhanget är av betydelse för skapandet av människors uppfattningar. Teorin om generationsvis trädning av våld hjälper till att förstå mäns våld mot kvinnor som traderas inom familj. Överföring av våld mellan generationer förklaras ofta med hjälp av den sociala inlärningsteorin, där föräldrarna utgör modeller för vissa beteenden hos barnen. Vårt stora intresse ligger i teorin om det sociala arvet, då vi med denna studie vill se hur kvinnor med olika bakgrund ärver särskilda uppfattningar, och om dessa uppfattningar påverkar kvinnors förhållningssätt till våld i nära relationer.

5. Metod och material

I det här kapitlet följer en övergripande beskrivning av vårt tillvägagångssätt i genomförandet av denna studie. Nedan redogör vi för både undersökningsmetoderna och analysmetoderna som vi har använt oss av i denna uppsats. Det här kapitlet behandlar även urval, forskningsetiska principer, tillförlitlighet, trovärdighet och överförbarhet samt en metoddiskussion.

5.1 Metodval

Till denna studie använder vi oss av en kvalitativ metod, eftersom vi eftersträvar att uppnå en förståelse av informanternas subjektiva uppfattningar om våld i nära relationer. Därmed fokuserar vi på att lyfta fram individens perspektiv. Bryman (2011, s. 340) förklarar den kvalitativa forskningsmetoden som induktiv, tolkande och konstruktionistisk. Fokus i den kvalitativa metoden ligger på orden snarare än på siffror, vilket är ett utmärkande särdrag i den kvalitativa metoden. Därmed utmärks denna metod, enligt Bryman (2011, s. 340-341), med tre aspekter. En *induktiv* syn utgör den första aspekten där förhållandet mellan teori och praktik ligger i centrum. Forskningsresultaten bidrar utifrån denna syn till skapandet av teori. Den andra aspekten handlar om att man förstår den sociala verkligheten utifrån hur individer som befinner sig i en viss miljö tolkar den sociala verkligheten. Denna aspekt kallas för *kunskapsteoretisk* ståndpunkt och framställs som tolkningsinriktad. I den tredje aspekten utgår forskaren från en *ontologisk* ståndpunkt som i sin tur framställs som konstruktionistisk. Här betraktar man sociala egenskaper som produkt av ett samspel mellan individer.

I denna uppsats utgår vi deduktiv i vår ansats, det vill säga att vi utgår från befintliga teorier för att tolka empirin. Därtill kommer vår förförståelse. Detta styr vårt tolkande. Vi avser att uppnå förståelsen genom att tolka individernas uppfattningar av den sociala verkligheten i den miljön de befinner sig i.

5.2 Population och urval

Urvalet i denna studie består av målinriktat/målstyrt urval, med detta menas att urvalet är ett icke-sannolikhetsurval och därför kan denna typ av urval inte möjliggöra en generalisering till en population. Forskare som använder sig av målinriktat/målstyrt urval syftar, enligt Bryman (2011, s. 392), inte på att välja respondenter på ett slumpmässigt sätt. Denna typ av urval ger forskaren en möjlighet att välja relevanta respondenter i förhållande till forskningsfrågorna. Därtill bidrar det målinriktade/målstyrda urvalet till en bred variation av respondenterna, där deltagarna i undersökningen skiljer sig från varandra, när det gäller centrala egenskaper/faktorer eller kännetecken. Den stora populationen kvinnor, som vi inte syftar på att generalisera studiens resultat på, utgör kvinnor med olika bakgrund. Med olika bakgrund avser vi bland annat olika ursprungsländer, olika utbildningsnivåer, olika ekonomiska resurser samt olika sysselsättningar. Vidare utgör populationen kvinnor i åldersgrupp 18-45år och är/var i en heterosexuell parrelation.

Urvalet till denna studie omfattar sex kvinnor med olika bakgrund, det vill säga från olika ursprungsländer, olika åldrar, olika utbildningsnivåer samt med olika ekonomiska tillgångar (se tabell 1). Den gemensamma faktorn som alla kvinnor hade, var att vara/varit i en heterosexuell parrelation. Dessa ovannämnda faktorer utgjorde kriterier för deltagarna i vår studie, i syfte till att ha ett heterogent urval. Motiven till detta urval är att öka kunskapen om samspelen mellan kvinnornas eventuella sociala arv och deras inställningar till våld. Med tanke på att vi strävar efter en maximerad aspektrikedom, utgår vi från ett målinriktat/målstyrt urval som även kallas för strategiskt urval, vilket i sin tur garanterar en nödvändig variation till vår kvalitativa studie. (Trost 2010, s. 137-138)

Tabell 1- Respondenternas egenskaper

Kvinnor	Amanda	Sara	Karolina	Eva	Emma	Martina
Ålder	18+	40+	35+	40+	25+	40+
Ursprung	Norden & Sydamerika	Mellanöstern	Norden	Mellanöstern	Afrika	Mellanöstern
Utbildning	Gymnasium	Grundskola	Undersköterska	2års eftergymnasial utbildning	3års Högskoleutbildning	3års Högskoleutbildning
Yrke	Student	Personligassistent & Vårdbiträde	Sjukskriven undersköterska	SFI student	SFI student	Studerar grundskola för vuxna
Ekonomi	CSN & fickpengar från fadern	Arbetsinkomst	Sjukpenning	Etableringsersättning	Hjälp från familj	Socialbidrag

De ovanstående faktorer som utmärker kvinnorna utgör viktiga variabler till vår studie. Vi antar att ålder, utbildning, ekonomisk tillgång, vilket är förknippat med yrket, kan påverka kvinnors förståelse av våld. Detta gäller också ursprungslandet där även resultat från WHO (2013) påvisar ett starkt samband mellan våld mot kvinnor och länders välfärd. Med hjälp av dessa variabler kommer vi få möjligheten att analysera det empiriska materialet och kunna relatera dem till varandra.

Till vår hjälp vände vi oss till en vuxenskola i Dalarna, där den första kontakten skedde med rektorn för ett godkännande att intervjua kvinnorna som gick på skolan. Därefter tog vi kontakt med en ansvarig lärare som blev informerad om vår tänkta studie och de kriterier som kvinnorna borde uppfylla. Genom skolan fick vi fyra kandidater där en av dem valde att inte delta. Resterande tre tillhörde vår bekantskapskrets, det vill säga kvinnor som vi känner sedan tidigare. Den ansvarige läraren informerade kvinnorna om vår tänkta studie och frågade om de ville delta. När kvinnorna uttryckte ett intresse för att delta i undersökningen bestämdes det

en dag, plats och tid där intervjuerna ägde rum. Vi intervjuade kvinnorna enskilt där båda författarna till denna uppsats var närvarande.

5.3 Forskningsetiska principer

De forskningsetiska principerna är viktigt att följas av forskaren vid en undersökning i syfte till att skydda såväl sig själv som deltagarna i undersökningen. Med detta menas att vid eventuella konflikter kan en rättvis bedömning ske där hänsyn tas för både forskningskravet och individskyddskravet. (Vetenskapsrådet 2002, s. 6) Därför genomförde vi en egen etisk granskning med hjälp av en blankett från Forskningsetiska nämnden på Högskolan Dalarna. Svaren på samtliga frågor var ”nej” och därmed behövdes inte en etisk prövning genomföras av Forskningsetiska nämnden (se bilaga 1).

Enligt Vetenskapsrådet (2002) utgör *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* fyra centrala krav, som preciserar det grundläggande individskyddskravet. Informationsbladet till vår studie, presenterade bland annat de fyra grundläggande forskningsetiska kraven/principerna (se bilaga 2). Med hänsyn till *informationskravet* informerades deltagarna om studiens syfte och även om att deras medverkan var frivillig och att de hade rätt att avbryta sitt deltagande när de så önskade och utan att bli ifrågasatta. Därvid fick deltagarna information om att materialet och uppgifterna de kommer att lämna endast ska användas till denna studie. Denna information gavs såväl skriftligt som muntligt i förhand. De som hade språksvårigheter fick även muntlig information på arabiska och svenska.

Utifrån *samtyckeskravet*, som lägger en stor vikt på deltagarnas samtycke, till att medverka i studien samt deltagarnas rätt till att själva få bestämma över sitt deltagande (Vetenskapsrådet 2002, s. 9), frågade vi efter respondenternas samtycke. Samtycket lämnades genom att tacka ja till att delta i studien. Innan intervjugenomförandet har vi även frågat om de godkände att intervjun blir inspelad i en diktafon, vilket godkändes av samtliga. Genom studiens informationsblad och den muntliga informationen fick deltagarna vetskap om *konfidentialitetskravet*. Detta innebär att uppgifter om undersökningsdeltagarna och de material som kvinnorna lämnar ut ska förvaras på ett sådant sätt, att ingen obehörig och utomstående kan ta del av materialet. Därmed ska läsaren av den färdiga undersökningen inte kunna identifiera undersökningsdeltagarna. (Vetenskapsrådet 2002, s. 12) Med hänsyn till den

sist nämnda principen har vi i transkriberingen av de inspelade intervjuerna avidentifierat de intervjuade kvinnorna så att läsarna av arbetet inte ska kunna identifiera dem.

Vi har dessutom belyst *nyttjandekravet* genom att informera undersökningsdeltagarna att studiens datamaterial endast får användas för forskningsändamål. (Vetenskapsrådet 2002, s. 14) Respondenterna i vår studie fick möjligheten att läsa igenom de transkriberade intervjuerna som vi skickade genom e-post, vilket möjliggjorde för respondenterna att ge oss respons. Samtliga respondenter godkände deras transkriberingar. Detta är en rekommendation från Vetenskapsrådet (2002, s. 15).

5.4 Tillförlitlighet, trovärdighet och överförbarhet

Tillförlitlighet/reliabilitet i kvalitativ forskning avser tillförlitlighet och replikerbarhet i undersökningsresultat. Det handlar om att samma forskningsresultat återges när undersökningen utförs med samma respondenter, fast av andra forskare och vid andra tidpunkter. (Kvale & Brinkman 2014, s. 295) Med hänsyn till tillförlitlighet och för att nå en god tillförlitlighet, har vi grundligt transkriberat det empiriska materialet och haft en stor transparens vad gäller kodningen av det transkriberade materialet. Vi har också läst om materialet flera gånger innan vi tillsammans enats om vilken kodning som bäst sammanfattar det som respondenterna berättat om. Citat har använts för att styrka att det finns ett rimligt samband mellan kärninnehållet i de olika svaren och vår tolkning av det.

Vi är dock medvetna om att tillförlitligheten i en kvalitativ forskning i vissa avseenden är svårt tillämpad. Detta kan bland annat bero på att den sociala miljön och de sociala betingelserna är rörliga och därmed är de svåra att fixera (Bryman 2011, s. 352), samt att den kvalitativa undersökningen många gånger är av ostrukturerad karaktär. I en kvalitativ undersökning spelar forskarens kunskapsförmågor en avgörande roll, vilket i sin tur också kan påverka tillförlitligheten av en kvalitativ undersökning (Bryman 2011, s. 368).

Enligt Kvale och Brinkman (2011, s. 296) handlar trovärdighet, eller det man kallar för validitet, inom samhällsvetenskapen om att den valda metoden verkligen undersöker det som forskaren hävdar att undersöka. För att uppnå en god trovärdighet i denna studie har vi formulerat om och justerat studiens frågeställningar ett flertal gånger i syfte att säkerställa att vi undersöker det vi avser att studera. Därtill har våra intervjufrågor hållits inom ramen för det

aktuella ämnet, med detta menas att vi har ställt frågor som är relevanta för ämnet som vi syftar att undersöka.

Den kvalitativa forskningsmetoden kritiseras ofta för svårigheterna med att överföra och generalisera dess forskningsresultat. Kritikerna menar att svårigheterna ligger i att denna typ av metod genomförs många gånger genom intervjuer med ett begränsat antal individer, där undersökningens resultat blir omöjligt att generalisera till andra miljöer. (Bryman 2011, s. 369) Vi vill härmed notera, att vi inte har för avsikt att överföra eller generalisera undersökningens resultat, därtill drar vi inga generella slutsatser av det resultat vi lyfter fram i vår studie. Avslutningsvis har det varit av betydelse att så pedagogiskt som möjligt beskriva tillvägagångssättet av denna studie i metodkapitlet.

5.5 Datainsamling

I insamlingen av data använder vi oss av semistrukturerade intervjuer. I en semistrukturerad intervju skapar man en så kallad intervjuguide, som innehåller frågor som berör det området som studien avser (Bryman, 2011, s. 415). Frågorna i en semistrukturerad intervju är av mer allmänt formulerad karaktär i jämförelse med en strukturerad intervju. Därmed har vi som intervjuare möjlighet att ställa följdfrågor, i den mån frågorna anses vara relevanta och viktiga för djupare svar. (Bryman, 2011, s. 206) Enligt Bryman (2011, s. 366-367) ger intervjuer, som är av den ostrukturerade karaktären, utrymme för flexibilitet i intervjusammanhanget. Denna flexibilitet möjliggör för forskaren att byta inriktning och fokus på ett enklare sätt, till skillnad från den som använder en kvantitativ forskningsmetod. Med denna intervjumetod fick vi möjligheten att ställa följdfrågor som led till en fördjupad kunskap, utöver den förförståelse som styrts valet av frågorna.

Intervjuguiden består av tre centrala teman; *bakgrund*, *social inlärning* och *våld*, där temat våld delas in i underrubriker; *psykiskt* och *kontrollerande våld* samt *sexuellt våld* (se bilaga 3). Anledningen till att vi använder oss av olika teman, handlar om att vi tar hjälp av studiens teorier för att förstå det som vi studerar och undersöker. Därmed grundar sig urvalet av teman i intervjuguiden på att dessa teman är centrala i de två olika teoribildningarna som vi baserar vår studie på, det vill säga det feministiska perspektivet och familjevåldsperspektivet.

Med frågorna under temat bakgrund samlar vi in information om kvinnors situation när det gäller ålder, ursprung, utbildning, yrke/sysselsättning och ekonomi, för att se om dessa påverkar kvinnors uppfattning av och förhållningssätt till våld i nära relationer. I dessa frågor utgår vi från statistiken av (FRA 2014), Lundgren m.fl. (2001) och WHO (2013) om våldets omfattning globalt och nationellt, som vi redovisar ovan i bakgrundskapitel under avsnittet våldets omfattning.

Frågorna under temat social inlärning baserar sig på arbetets teoretiska utgångspunkter, framför allt familjevåldsperspektivet. Med dessa frågor vill vi se på vilket sätt inlärningen av könsroller påverkar kvinnorna i sina vuxna liv. Temat våld inkluderar kontrollerande och psykiskt våld samt sexuellt våld. Tanken är att inkludera olika former av våld och till det har vi begreppet våldets kontinuum till hjälp, vilket vi redogör för i studiens teoretiska utgångspunkter under kapitlet det feministiska perspektivet. Vi har även använt oss av Schraiber, Rosário Dias O Latorre, Franca Jr, Segri och Pires Lucas D'Oliveira (2010) och Lundgren m.fl. (2001) för att utgöra grunden till frågorna under temat psykiskt och kontrollerande våld. Temat sexuellt våld baserar sig på WHO:s (2013) definition av denna våldsform, som redovisas ovan i bakgrundskapitlet. Vi vill härmed notera att vi inte använder Schraiber m.fl. (2010) och Lundgren m.fl. (2001) som mätningssinstrument, utan att vi använder de för att öka precisionen i vad som är våld. Vi formulerade öppna frågor i syfte att lyfta fram kvinnors egna beskrivningar av de olika våldsformerna och därmed se om dessa beskrivningar relateras till precisionerna av Schraiber m.fl. (2010) och Lundgren m.fl. (2001)

5.6 Analysens genomförande

Efter intervjugenomförande med alla respondenter påbörjade vi en detaljerad transkribering av de inspelade intervjuerna. Med anledning av att några respondenter inte hade svenska språket som modersmål, har vi gjort översättningar och/eller grammatiska korrigeringar i transkriberingen samt i citaten som används i uppsatsen, i syfte att göra texten förståelig. Samtliga kvinnor tog del av sina intervjutranskriberingar för genomläsning och godkännande för att undvika missförstånd.

Vi har valt att använda oss av tematisk analys och hermeneutisk analys, som analysmetoder i bearbetningen samt analysen och tolkningen av studiens empiriska data. Med hjälp av den tematiska analysmetoden kunde vi kondensera det empiriska materialet som möjliggjorde för oss att fånga huvudinnehållet i materialet. Till vår hjälp använde vi oss av det så kallade

framework ”en matrisbaserad metod för att ordna och syntetisera data” (Bryman 2011, s. 528). Matrisen utgjorde ett essentiellt redskap i vår analys av studiens empiriska data (se exempel bilaga 4). I bearbetningen av materialet fokuserade vi, genom flera och noggranna läsningar av data, på att söka efter återkommande teman. De identifierade temana utgjorde i sin tur upprepade ämnen i vårt data.

Den hermeneutiska analysmetoden utgjorde emellertid vår huvudmetod i analysarbetet. Inom hermeneutiken som innebär förklarings- eller tolkningskonst, utgör tolkningen av meningen den grundläggande utgångspunkten (Kvale och Brinkman 2014, s. 74). Hermeneutiken, som är humanistisk till sin karaktär, vill hitta ett sammanhang mellan en individs varierande uppfattningar om olika företeelser i världen (Bjereld m.fl. 2009, s. 73). Genom hermeneutiken relaterade vi kvinnornas kontexter och uppfattningar till deras attityder och förhållningssätt. Utifrån den hermeneutiska cirkeln, en grundläggande term inom hermeneutiken, sker forskning i en oavbruten rörelse mellan helheten och delen. Tolkningen av helheten är i beroendeställning till tolkningen av delen och omvänt. (Gilje och Grimmen 2007, s. 187) Det vi har gjort med hjälp av den hermeneutiska cirkeln är att vi relaterat kvinnors kontext, uppfattningar och egenskaper (helhet) till deras attityder och förhållningsätt (delar). Detta ansåg vi ha bidragit till en adekvat tolkning och djupare förståelse av det vi syftade på att studera.

5.7 Förförståelse

Vi som genomför denna studie är två kvinnor med olika bakgrund när det gäller ursprungsland, ålder och arbetserfarenheter. Våra olikartade bakgrunder, personliga erfarenheter och akademiska studier bidrog till att skapa och forma vår personliga förförståelse. Vi är medvetna om vår personliga förförståelse, som kan påverka oss i analysen av empirin. Därför kommer vi, genom en transparent forskningsmetod och noggrann beskrivning av studiens tillvägagångssätt, att förhålla oss objektiva i denna studie, i syfte till att resultatet inte blir färgat av vår personliga förförståelse.

5.8 Metoddiskussion

Eftersom vi i denna studie intresserar oss för kvinnors resonemang kring våld i nära relationer, där tonvikten ligger på individernas perspektiv och uppfattning, anser vi att den kvalitativa forskningsmetoden är lämpligast. Dock är vi medvetna om att den kvalitativa

forskningsmetoden är av ostrukturerad karaktär samt svår att replikera, i jämförelse med den kvantitativa forskningsmetoden. Vi har inför intervjugenomförandet förberett oss för eventuella språkliga svårigheter som kan hindra kommunikationen och förmedlingen av meningar. Detta var emellertid ingen svårighet eftersom kvinnorna vi intervjuade, i likhet med oss, behärskade antingen svenska, engelska eller arabiska. Vi är även medvetna om att resultaten till denna studie skulle kunnat se helt annorlunda ut om vi skulle ha haft ett annat urval av kvinnor. Om vårt urval skulle bestå istället av svenska kvinnor ur medelklassen skulle vi troligtvis fått ett annat resultat.

6. Resultat och analys

I det här kapitlet presenteras vårt resultat och analysen av det empiriska materialet som vi samlade in genom semistrukturerade intervjuer med sex kvinnor med olika bakgrund. Vi har använt oss av en tematisk analysmetod när vi bearbetade studiens empiriska data, där en matris utgjorde ett huvudsakligt verktyg (se exempel bilaga 4). Vi har också valt att ge dessa kvinnor fingerade namn i syfte till att avidentifiera dem. Vår analys och tolkning kommer att ske i relation till studiens teoretiska referensramar och dess tidigare forskning. Denna del av uppsatsen presenterar två huvudrubriker, som behandlar studiens frågeställningar och syfte, vidare kommer dessa huvudrubriker att delas in i underteman, som lyfter upp återkommande och centrala termer för vår studie.

6.1 Kvinnors socialisering till att vara jämställda respektive underordnade män

6.1.1 Social inläring och socialt arv

Under intervjuerna framkom det både likheter och variationer i kvinnornas svar på intervjufrågorna. En av likheterna var svaren på frågan om kvinnornas uppväxt, där den demokratiska uppväxten uppgavs av fyra kvinnor. Dessa kvinnor kopplade demokratin till frihet i sina uttalanden. Ofta förklarades friheten med att klä sig som man vill, umgås med de vänner man själv väljer, få möjlighet att utbilda sig, få delta i familjediskussioner samt friheten att själv välja mannen i sitt liv. Två respondenter beskriver demokratin på följande sätt.

"[...] vi kunde gå ut utan att bli kontrollerade, vi kunde ta på oss det vi önskade och tyckte om. Personligen fick jag stöd och hjälp av min familj för att gifta mig med den mannen jag älskade."/ **Sara**

"[...] jag har fått gå i skolan och fått studera i många år, vi har alltid kunnat prata i familjen, diskuterat om allting med varandra."/ Emma

Kvinnornas uttalanden i denna fråga, som handlar om deras uppväxt ger inget stöd till patriarkatsteorin, där patriarkat bland annat handlar om manlig auktoritet och manlig kontroll av kvinnans livsutrymme. (Gottzén 2013, s. 14; Jalmert 1983, s. 1) En tolkning till det, enligt vår mening, kan vara att relationen mellan far och dotter kan te sig annorlunda i jämförelse med relationen mellan make och maka.

Eva som växte upp med endast mamma och fyra systrar, då pappan är avliden sedan Eva var ett och ett halvt år gammal, uppger att hennes mors uppfostran till sina barn präglades av såväl demokratiska som traditionella drag.

"[...] hennes uppfostra till oss var traditionell med demokratiska inslag, fast med gränser. [...] liberal när man tänker på beslut och val. [...] däremot kan hon sätta stopp när hon upplever att vissa val kan vara skadliga [...] vi överskred inte samhällets normer och håller oss till dem, med tanke på att vi levde i ett konservativt samhälle."/ Eva

Evas citat tyder på att faderns frånvaro i en kvinnas uppväxt nödvändigtvis inte behöver innebära en helt demokratisk uppväxt. Vi ser inget stöd för patriarkatsteorin i Evas uttalanden, dock tenderar Evas uppväxt att präglas av ett socialt arv och överföring av samhällets normer mellan generationer. (Elias och Scotson 1999) Därmed betraktar vi Evas mamma som ambivalent, med detta menar vi att hon har en delad mening.

Endast Karolina, en av respondenterna, angav att hennes uppväxt utmärktes av kontroll och stränghet från mammans sida, trots pappans närvaro. Karolina kunde koppla mammans kontrollerande och stränga beteende till sin morfars liknande handlingsätt.

"Mamma var väldigt kontrollerande [...]. Hennes ord var lag, ingen vågade gå emot henne, väldigt kontrollerande [...] morfar var väldigt kontrollerande [...] han var väldigt sträng [...]" / Karolina

Utifrån vår analys av det ovanstående ser vi ett påtagligt stöd för generationsvis tradering av en patriarkal kontrollerande moral. Detta kan vi relatera till *specific modeling*, en av två typer

som ingår under generationsvis trädning av våld, där särskilda former av våldsamma beteenden överförs mellan generationer. (Kalmuss 1984, s. 15) Utöver det tolkar vi Karolinas mammas handlingar som socialt inlärt beteende. I det här fallet äger en modellinläring rum, en inlärningsform inom social inläringsteorin. (Bandura 1977, s. 22) Troligtvis utgjorde Karolinas morfar en modell för Karolinas mor, där hon genom observation imiterade specifika beteende. Detta avspeglas tydligt i Karolinas mammas uppfostran och beteende gentemot sin familj, vilket till stor del liknar sin fars beteenden.

En annan fråga där majoriteten uppgav ett liknande svar på, var frågan om vilken av deras föräldrar som brukar/brukade ta det slutgiltiga beslutet. Svaren var att mamma var den som bestämde hemma. Följande citat av en respondent är ett exempel på svaren.

*”Min mor beslutade allmänt. Jag anser att hennes beslut var rätt. Mamma och pappa kom överens om denna fråga, det vill säga att hon fick ta det slutgiltiga beslutet.”/ **Martina***

Kvinnornas svar visar en frånvaro av den patriarkala strukturen inom sina familjer. Mammans bestämmande hemma går emot den traditionella uppfattningen om patriarkat som handlar om faderns bestämmande position över sitt hushåll. (Gottzén 2013, s. 14) Dock ansåg inte alla kvinnorna att det är en fördel att mamman ensam bestämmer hemma. Detta belystes av två respondenter genom följande citat.

*”Mamma bestämde angående allt [...] att en kvinna tar det slutgiltiga beslutet kan det skapa ibland konflikter och problem.”/ **Sara***

*”Jag tycker inte att mamman ska vara den som bestämmer och avgör [...]”/ **Eva***

Den patriarkala familjestrukturen i form av faderns auktoritet, inte minst ekonomiskt, förekom i två respondenters svar. Dessa två kvinnor uppgav att pappan hade inflytande över viktiga beslut i hushållet.

*”Oftast var det pappa som bestämde. Jag blev ibland arg eftersom jag ville att mamma också skulle få vara med och bestämma. Pappa bestämde om saker, mamma brukade bli arg och ledsen [...]”/ **Emma***

*”Mamma bestämde, till exempel när jag skulle ut och träffa kompisar [...]. Pappa tog hand om ekonomin, speciellt när det gällde att bygga [...] de hade olika roller.”/ **Amanda***

Genom att analysera Amandas uttalande anser vi att hennes erfarenheter av att observera olika könsroller mellan föräldrarna tenderar att bli en social inlärning. En persons observationer av olika modeller bidrar starkt till utformningen av personens uppfattningar (Bandura 1977, s. 22). Detta tolkar vi som en risk, att kvinnorna som har sådana erfarenheter, socialiseras till att vara underordnade män, i synnerhet ekonomiskt, vilket enligt Gottzén (2013, s. 14) utgör ett väsentligt villkor för kvinnors självständighet.

Samtliga kvinnor såg skillnader mellan sina egna kulturer och den svenska, där de flesta enades om att Sverige kännetecknas av mer frihet och demokrati i jämförelse med sina egna.

*” [...] här är det mycket liberalt, det är svårt att styra tonåringar i Sverige [...] ”/ **Sara***

*”Jag ser skillnader [...] när det gäller exempelvis det sexuella livet så anser jag att det är svenskarnas val och deras angelägenheter. [...] vi sätter stopp när det gäller exempelvis sexuella umgänge utanför äktenskap, alkoholintag och droganvändning [...] andra aktiviteter är fria [...]”/ **Eva***

Genom analysen av dessa två citat ser vi att friheten i Sverige upplevdes av Sara och Eva som en utmaning för att vidmakthålla särskilda normer och överföra specifika uppfattningar till sina barn i form av ett socialt arv. (Elias och Scotson 1999) Eva uppger under intervjun att hon fick ärva viktiga värderingar och normer av sin mor, vilka Eva lever upp till, särskilt när det gäller kvinnans förhållningssätt till sin man.

*”Hon säger ofta lägg dina barns nytta och ditt hems bästa före konflikter [...] tänk först på din familj sen får du tänka på ditt bästa.”/ **Eva***

Detta kan tolkas som att kvinnan måste anpassa sig till särskilda regler och normer, dock stämde detta inte på alla våra respondenter. Trots missförhållanden som Emmas mamma upplevde, lärde hon Emma att vara en självständig kvinna och inte vara i behov av andra.

”Mamma hade inget jobb och det var pappa som bestämde nästan hela tiden [...] Min mamma sa att du måste ha en egen ekonomi [...]”/ Emma

Ett socialt arv kan vara svårt att komma ifrån, såsom i Evas fall, och att det kan visa sig i olika uttryck och uppskattas i varierande utsträckning. Med hjälp av ett uttalande av Karolina får vi en ytterligare beskrivning på hur det sociala arvet kan påverka kvinnors socialisation till att förhålla sig gentemot män.

”Mamma levde mycket efter hur pojkar och flickor på 60-talet skulle bete sig. Fast hon var bestämmande själv, så var hon noga med att visa för oss, vad kvinnan har förr roll ute i världen och i hushållet och vad tjejer har för roller. Tjejen skulle göra det klassiska, ta hand om hemmet. Maten skulle stå på bordet när karl kom hem. Mannen fick mer eller mindre vila efter jobbet [...] medan kvinnan skulle hålla igång hela tiden. Tankarna finns där fortfarande kvar, det är svårt att komma ifrån det mamma lärde, även om man vet att det är fel så sitter det i ryggmärgen.”/ Karolina

Återigen ser vi tydliga mönster av eventuell kvinnlig underordning, där olikheterna mellan könsrollerna betonas starkt genom ett socialt arv i det fallet. Erfarenheter av segregation/särskiljande mellan kvinnans och mannens ansvar och uppgifter kan leda till tolerans av patriarkatets struktur och manlig dominans.

”Jämställd” var majoritetens uttryck när det gällde frågan om hur en kvinna bör förhålla sig till sin manliga partner såsom Martina uttrycker det nedan. Däremot har andra en delad mening i denna fråga såsom i Saras nedanstående uttalande.

”Jag gillar inte att en kvinna bör vara lydig och inte heller självständig. Kvinnan måste dela med sin man besluten och tillsammans avgöra saker.”/ Martina

”De bör vara jämställda, hon bör var lydig men med gränser, inte med allt möjligt och i alla tider. Det ska vara logiskt.”/ Sara

Skulle vi utgå från de svar som liknar Martinas, ser vi inget stöd för patriarkatteorin, därför att anspråk på jämställdhet förkastar manlig dominans. Sara vill vi istället kalla för ambivalent, där hon har två uppfattningar om hur en kvinna bör förhålla sig till sin man.

En stor variation uppstod i kvinnors svar när det gällde frågan om hur deras uppväxt påverkat deras nuvarande liv som vuxna. Alla uppgav att deras uppväxt har mer eller mindre en påverkande roll i deras nuvarande liv, dock ligger en variation på hur denna påverkan avspeglas idag. Nedan ger vi Martinas och Saras svar som exempel på hur respondenterna uttrycker det.

”Genom min demokratiska uppväxt kunde jag, efter ett antal års äktenskap, besluta att skilja mig från min dåvarande man. I denna fråga fick jag styrka av min far snarare än av min mamma [...] men både min far och mor har stöttat mig i skilsmässan.”/ Martina

”Med tanke på att mamma var/är bestämd hemma och av egna erfarenheter lärde jag mig att vara lydig gentemot min man i syfte till att undvika konflikter och missförhållande.”/ Sara

Martina beskrev under intervjun sin uppväxt som demokratisk, där hennes föräldrar kom överens om det mesta, vilket enligt henne skapade en fridfull atmosfär hemma. Martina relaterade den sociala inläringen som hon växte upp med till sin nuvarande självständighet som vuxen. Vi kopplar Martinas utsagor till Elias och Scotsons (1999) påstående om att familjer med god social ordning överför ofta detta vidare till nästa generation. Vi anser också att detta kan ha ett samband med Jonssons (1969, s. 45) beskrivning om att sociala faktorer, såsom bland annat förutsättningarna under uppväxten för såväl föräldrarna som barnet och hemmets atmosfär, har en avgörande roll i barnets utvecklingsprocess och beteende.

Med hjälp av Saras citat uppmärksammas vi på att även den andra typen av generationsvis trädning av våld, *generalized modeling*, som går ut på att föra vidare toleransen och acceptansen av våld mellan familjens medlemmar (Kalmuss 1984, s. 15), kan ge sig uttryck i vissa familjer. Utifrån vår analys av detta uttalande märker vi att konflikter hemma kan leda till att barn accepterar att vara underordnade i egna parrelationer som vuxna. Utifrån vår analys av kvinnors uttalanden, studiens empiriska data, framgår att kvinnors inställning till män kan förklaras som både socialt arv och social inläring, vilket i sin tur sker genom egna erfarenheter. Därmed konstaterar vi att socialt arv tenderar att vara aktuellt och starkt bland våra respondenter, fast i olika utsträckningar.

6.2 Olika kvinnors definition av och inställning till olika våldsformer

6.2.1 Definitionsförmåga och eventuella definitionssvårigheter

Genom bearbetningen och analys av studiens empiriska material, respondenternas svar, framgick att samtliga kvinnor inte relaterar till alla våldsformer som kan förekomma i nära relationer. I frågan om vad är ”våld i nära relationer” för dig uppgavs, i första hand, det psykiska och fysiska våldet av fem kvinnor. För övrigt beskrev kvinnorna också handlingar som kan relateras till våld, men namngav inte själva våldsformen. Nedan uppger vi några exempel från kvinnornas uttalanden.

*”Det är väl fysiskt som psykiskt misshandel”/ **Karolina***

*”[...] det kan även vara verbala tjafs, omfattande och sårbara verbala tjafs, inte bara fysiska övergrepp. Att begränsa hennes frihet, att begränsa hennes kontakt med familj.”/ **Sara***

*”Våld i nära relationer är inte bara i slag och fysiska övergrepp. Det kan vara ekonomiska begränsningar, verbalt, emotionellt, nedvärdering, respektlöshet inför andra. Inte alla våldsutsatta kvinnor har blåmärken, hon kanske inte får bestämma om saker eller kanske inte får säga ifrån vid missförhållanden.”/ **Eva***

Det fysiska våldet utgjorde en självklar dimension av ”våld i nära relationer” för respondenterna, därför försökte kvinnorna utvidga sina svar. Däremot anser vi inte att alla kvinnor är medvetna om alla våldsformer. Sara och Eva lyfte upp dolda våldshandlingar som inte alla deltagare uppmärksammade. Analysen av alla respondenters svar tyder på att kvinnorna saknade en definitionsförmåga till att namnge de handlingar som de själva belyste. Vidare framkom det en viktig aspekt nämligen att ingen av kvinnorna inkluderade det sexuella våldet i sina svar av denna fråga. Kelly uppmärksammade genom sin studie (1987) att svårigheten med att dra tydliga gränser mellan fysiskt och sexuellt våld är vanlig bland våldsutsatta kvinnor. Det beror enligt Kelly (1987, s. 58) på att ett sexuellt våld ofta sker med fysiska övergrepp och därför knyts dessa två våldserfarenheter ihop och definieras med en våldsform, nämligen fysiskt våld.

Våra respondenter var kunniga på att uppge handlingar som de ansåg ingå under psykiskt våld. Nedvärderande och kränkande verbala kommentarer förekom i majoritetens uttalande,

utöver det inkluderade tre av kvinnorna kontrollerande beteenden i sina svar på frågan som berörde det psykiska våldet. Nedanstående citat är några exempel på respondenternas yttrande.

”När någon säger nedvärderande saker till någon där man till slut slutar tro på sig själv, och tror på allt den andra säger. När man får dålig självkänsla.”/

Karolina

*”Till exempel att såra henne verbalt efter att han frågat om en sak som hon vägrade att göra.”/ **Sara***

*”Nedvärdering och det här med att kontrollera, att förhindra något man vill göra.”/ **Amanda***

*”Denna form av våld sker genom nedvärderande verbala kommentarer, när man ignorerar kvinnan, inte tar hennes val och beslut på allvar. Även när han kontrollerar henne externt samt internt.” /**Eva***

Genom kvinnornas svar blir definitionen av det psykiska våldet, som bland annat handlar om att utsätta offret för kränkningar bekräftad. (Isdal 2001, s. 47) Vi anser också att respondenterna är insatta i denna våldsform, till skillnad från det kontrollerade våldet, då kvinnorna ofta inkluderade det kontrollerande beteendet i psykiskt våld. Efter att vi förtydligat frågan ”Hur ser ett kontrollerande våld ut enligt dig?” för de flesta kvinnorna, kunde de ange begränsningar, kvinnors underordning och manligt bestämmande som svar på frågan.

*”Att begränsa hennes kontakt med sin omgivning”/ **Sara***

*”En kontrollerad kvinna saknar ofta självständighet, kan inte ta egna val och beslut [...] En sådan kvinna har en instabil personlighet, kan inte besluta när det gäller hennes liv eller hennes hem, varken externt eller internt.”/ **Eva***

*”Jag anser att denna typ av våld avspeglas genom att mannen bestämmer och ta beslut utan att diskutera med kvinna och att han struntar i henne.”/ **Martina***

Kontroll i sina olika former, i synnerhet de som utövas utan fysisk makt, försvårar möjligheten för kvinnor att namnge dessa beteenden, vilket enligt Kelly (1987, s. 54) utgör en av många väsentliga bakomliggande faktorer till att ett definitionsproblem uppstår.

När det gällde frågan ”Vilka beteenden anser du ingår under ett sexuellt våld i nära relation?” innefattade samtliga respondenters svar ”tvång” till samlag och/eller sexuella aktiviteter som sker mot kvinnans vilja. Två respondenter belyste detta genom följande citat.

”Till exempel när kvinnan blir tvingad till något hon inte vill [...]”/ Emma

”Tvång allt som berör sex om det är så väl pussar som kramar. Allt som har med tvång att göra.”/ Amanda

Givetvis förknippas tvång med sexuellt våld i respondenternas svar, eftersom denna form av våld inträffar oftast med tvång mot ens vilja, inte sällan med fysisk makt. (WHO 2013, s. 6) Med denna anledning förknippas många gånger det sexuella våldet med det fysiska. Kelly (1987, s. 59) anser att sexuellt tvång används av män i syfte att upprätthålla ett maktsystem.

6.2.2 Mellan acceptans och icke acceptans

Trots majoritetssvar i vissa frågor utmärker sig särskilda svar. Medan en stor del av kvinnorna uttryckte ingen acceptans till att deras kontakt med vänner och släkt skulle begränsas av mannen oavsett anledningar, uttryckte en av kvinnorna tolerans till sådana begränsningar vid goda skäl. Följande citat från två respondenter avspeglar två olika synvinklar.

”Absolut inte, oavsett anledningar eller förklaringar får han inte begränsa kvinnans kontakt med vänner och släkt.”/ Eva

”[...] om hans ursäkter är starka då är det ok, men utan anledning är det inte ok.”/ Emma

Citatet från Eva, som representerar majoritetens uttalande i denna fråga, visar ingen tolerans eller acceptans till att deras kontakt med vänner och familj begränsas av sina manliga partners. Detta tyder på att dessa respondenter varken stödjer eller accepterar en patriarkal struktur. (Gottzén 2013) Till skillnad från majoriteten verkar Emma normalisera manliga

begränsningar. Genom att kvinnan förklarar mannens våldsamma handlingar utifrån hans egna förklaringar och ursäkter, vilket även utgör legitima medel, uppnår mannen en fullständig kontroll över kvinnas livsområde. (Lundgren 2004, s. 46-47, 50) Detta kan leda till att våldet normaliseras av såväl kvinnan som mannen. En våldsam man kan använda en kontrollerande isolering som strategi i syfte till att normalisera våldet. Här använder mannen sig av såväl fysisk som psykisk isolering där kvinnan förhindras att ha kontakt med sin omgivning. Vilket möjliggör för mannen att dominera kvinnans olika livsområden. (Gottzén 2013, s. 19; Lundgren 2004, s. 28)

I likhet med den ovanstående redogörelsen för majoritetssvar tenderar endast en av kvinnorna, Karolina, att acceptera att mannen ensam beslutar om hushållsekonomin.

" [...] är det han som bestämmer, jag är tyst för att det ska vara lugnt hemma."/
Karolina

Ett sådant förhållningssätt som Karolinas, ger utrymme till mannens auktoritära ställning i förhållande till kvinnan, vilket vi tolkar som tolerans till ojämlikt patriarkat förhållande. Att vara tyst, trots missförhållanden, kan förklaras som en anpassningsstrategi som är en del av våldets normaliseringsprocess (Lundgren 2004, s. 50), där den våldsutsatta kvinnan lever upp till mannens förväntningar i syfte till att undvika konflikter och misshandel. (Heimer m.fl. 2014, s. 57-58)

Medan fyra av kvinnorna inte accepterade hot riktade mot sig själva, där två av dessa fyra skulle söka hjälp, uppgav de två resterande kvinnorna ett helt annat svar, dock skulle samtliga respondenter inte acceptera hot riktat mot sina barn. Nedan följer tre citat som tydliggör tre olika svar.

"Om han bara säger det så kanske jag skulle bli arg, om han säger det igen då skulle jag anmäla det till polisen. Jag skulle säga till honom att han inte har rätt att hota barnen, vid nästa gång så anmäler jag till polisen."/ **Emma**

"När det gäller mig, jag kanske kommer hålla tyst. När det gäller barnen så måste man inte hålla tyst och får ta ett annat beslut."/ **Sara**

*”Skulle han hota barnen då skulle jag gå emellan, helt klart. Om han hotar att skada mig, ”jaa”... om han hotar mig gör det inte så mycket, men om han ger sig på barnen skulle jag ta illa vid mig.”/ **Karolina***

Genom att analysera Emmas uttalande kom vi fram till att kvinnor som uttrycker sig på liknande sätt visar mod, tar hot på allvar och likställer det med ett grovt våld. Detta gör att kvinnan inte normaliserar hot och betraktar det som ett våld. Med hjälp av våldets kontinuum fick man möjligheten att se sambanden mellan olika våldsamma beteenden, så att milda handlingar värderas på samma sätt som de grova (Lundgren 2001, s. 17). Återigen vill vi relatera kvinnors tystnad, när det gäller missförhållanden, såsom i Saras fall, till anpassningsstrategin och våldets normaliseringsprocess. Vi anser att kvinnor i Saras situation är rädda och genom att hålla tyst accepterar man hot. Detta riskerar att kvinnan gradvis vänjer sig vid kränkande handlingar och gränserna mellan acceptabla och icke acceptabla beteenden utplånas (Lundgren 2004, s. 50). Genom vår analys märker vi att ett hot för en kvinna kan antingen vara uttryckligt, exempelvis Emmas fall, eller underförstått som i Karolinas uttalande. Vi analyserar Karolinas citat och tolkar det som normalisering av hot, där kvinnan minimerar innebörden av denna våldshandling. Vid det fallet anser vi att acceptans för våld existerar.

En av frågorna där majoriteten av respondenterna uppgav likartade svar, är frågan om mannen har rätt att kritisera kvinnans utseende och beteende. De flesta ansåg att mannen har rätt att uttrycka sina synpunkter om kvinnans utseende och beteende, dock bör mannen yttra sig snällt och kritiken ska innehålla goda argument. Detta berörs bland annat av Martina och Amanda på följande sätt.

*” [...] han har rätt att säga fint och snällt till henne att hon ska ändra vissa saker i hennes utseende om hon har förmågan och möjligheten till dessa ändringar, såsom att träna. Han får inte kritisera, däremot får han säga snällt [...] Uppförandet är det viktigaste, om han anser att hon uppför sig på ett fult, respektlöst sätt med barnen eller grannarna får han självklart kritisera henne. Men allmänt ska han undvika att såra henne, med ett snällt sätt får han uttrycka sig.”/ **Martina***

”[...] han kan ha sina synpunkter tycker jag, men inte försöka ändra på mig. Synpunkterna ska vara på en bra nivå ... typ... om han tycker att jag skulle vara finare i en annan färg [...] men det beror också på hur han lägger upp det, men

inte försöka kontrollera och få mig att byta utseende, [...] om han tycker att jag inte har ett bra beteende är det något han borde kunna säga om han vill att jag ska ändra på det, och jag ska då vara öppen för det.”/ Amanda

Vår analys av kvinnornas uttalande i den här frågan pekar på en begränsad tolerans för mannens eventuella kontrollerande beteende. Genom att mannen får möjligheten att uttala sig om kvinnans utseende och kritisera hennes uppförande, uppstår ett kontrollerande beteende. Kontroll praktiseras i syfte att styra och behärska kvinnan. När kontroll utövas på ett vänligt sätt, riskeras möjligheten att avslöja denna våldsform. (Isdal 2001, s. 51-52) Kontroll som sker genom växling mellan våld och värme är också en strategi mannen använder för att normalisera våldet som han utövar. Samhällets allmänna patriarkala strukturer, där kvinnan är underordnad mannen, vidmakthålls med hjälp av mannens kontroll av kvinnan. (Gottzén 2013, s. 19)

Sara, en av respondenterna, hade en avvikande åsikt i denna fråga. Vilket vi kan se i följande citat.

” [...] jag tror att han har rätt att lägga sig i till exempel hennes klädsel om han är uppfostrad på en konservativ miljö och om hennes klädsel krockar med hans värderingar. Det ligger inte i hans händer, han växte upp med sådana konservativa uppfattningar.”/ Sara

Med hänvisning till mannens sociala arv, präglade av konservativa värderingar angående hur en kvinna bör klä sig och uppföra sig, rättfärdigas och normaliseras ett kontrollerat våld. Normalisering av våldshandlingar sker i olika grad beroende på kulturens syn på dessa beteenden, då synen på våld kan variera mellan olika kulturer (Isdal 2001, s. 222). Ett konservativt socialt arv kan leda till att de patriarkala förhållanden, som handlar om mannens överordning, legitimeras. Genom att försvara våldet normaliseras våldshandlingar och skulden läggs istället på offret än förövaren (Isdal 2001, s. 222; Lundgren 2001, s. 12).

När det gällde frågan om kvinnors fritid visade det sig att kvinnorna utövade olika aktiviteter antingen hemma eller tillsammans med någon familjemedlem. Det har även framkommit fåtal självständiga aktiviteter vid få tillfällen. Nedan följer två citat som behandlar denna fråga.

*”Tar hand om barnen, det händer någon gång då och då att jag träffar vänner annars så passar jag på att städa, när inte barnen tar sin tid.” / **Karolina***

*”Jag har inte så mycket fritid [...] men de gånger jag har tid, nu när det är fint väder, väljer jag att promenera med dottern som cyklar [...] under vintern dansar jag hemma med dottern [...]” / **Eva***

Den bristfälliga fritiden hos kvinnor kan förklaras med ojämn arbetsfördelning i familjen, där kvinnorna många gånger ansvarar för det obetalda arbetet hemma. Den ojämna ansvarsfördelningen kan ha, enligt vår mening, ett samband med den patriarkala familjestrukturen. En annan förklaring till kvinnornas begränsade fritid kan vara det sociala arvet, som de får av sina mödrar, där familjen, barnen och hemmet bör vara en prioritering i kvinnans vardag, vilket vi märkte tydligt i tidigare uttalande av såväl Karolina som Eva.

7. Diskussion

I detta avslutande kapitel redogör vi för den diskussion som vi fört kring vårt resultat och analysen av studiens empiriska data. Här kommer vi att redovisa på vilket sätt vi anser att vi besvarat studiens frågeställningar samt presentera den slutsats vi kommit fram till i denna undersökning. Slutligen ger vi förslag på vidare forskning inom området vi studerat i denna uppsats.

Det vi har funnit i vårt resultat och analysen av studiens empiriska material är att kvinnors inställning till våld i nära relationer och dess olika former varierar i olika grad beroende på vilken våldsform det handlar om. Trots det kunde vi se enstaka särpräglade svar, som kunde tyda på acceptans till en viss våldsform. Dessutom märkte vi att kvinnorna tenderade att normalisera och minimera vissa våldsformer, till exempel det kontrollerande våldet respektive hotelser riktade mot sig själva av sina manliga partners. Genom att minimera meningen av en våldshandling ökar risken för att gränserna mellan acceptabla och kränkande beteende utplånas. (Lundgren 2004, s. 50) Därmed noterade vi att kontroll som utövas på ett vänligt sätt är svår att upptäcka och namnge. (Isdal 2001, s. 51-52) Kvinnorna verkade normalisera våld beroende på mannens motiv och förklaringar, detta leder ofta till att skulden läggs på offret istället för på förövaren. (Isdal 2001, s. 222-223; Lundgren 2004, s. 62) Utöver det visade det sig att det sociala arvet har ännu en gång en påverkande roll, denna gång i kvinnors inställning

till våldets olika former. Med hänvisning till det sociala arvet, som betonar samhällets patriarkala förhållanden, rättfärdigas, legitimeras och normaliseras en del våldshandlingar i mannens kontrollerande beteende. Slutligen vill vi återigen notera att kvinnors inställning till olika våldsformer ser olika ut beroende på ett antal faktorer, nämligen i vilken form våldet sker, mannens motiv och ursäkter till våldets utövande samt det sociala arvet. I och med detta anser vi att studiens första frågeställning blivit besvarad.

Genom denna undersökning kunde vi se att kvinnorna socialiseras till att vara jämställda respektive underordnade män på varierande sätt. Där det sociala arvet och den sociala inläringen hade en avgörande roll i deras socialisationsprocess. Vi ansåg också att kvinnors olika bakgrund inte hade lika stark påverkan i jämförelse med de tidigare nämnda faktorerna. Det har också visat sig att kvinnor som socialiseras i demokratiska familjer tenderar att göra anspråk på jämställt förhållande mellan könen. Medan kvinnor, som växer upp med ett starkt socialt arv, där samhällets normer och olika könsroller betonas, verkar sträva efter att vidmakthålla detta sociala arv. Vi har emellertid blivit uppmärksammade på, att det sociala arvet inte alltid är uppskattat. En viktig aspekt, som blivit synlig för oss genom denna studie, är att mödrar är mer benägna att upprätthålla och föra vidare den patriarkala strukturen till sina döttrar, i jämförelse med fäder. I och med detta anser vi att studiens andra frågeställning blivit besvarad.

Kvinnors definition och resonemang kring ”våld i nära relationer” har varit en väsentlig utgångspunkt i denna studie, som inkluderades i uppsatsens syfte. Vi har därför också fokuserat, genom vår undersökning, på att illustrera denna dimension. Den här undersökningen belyser kvinnors förmågor och svårigheter när det gäller att definiera de olika våldsformerna. Det har visats sig att kvinnors definitioner på våldets olika former var ganska begränsade, då de kunde namnge endast det fysiska och det psykiska våldet. Dock ansåg vi att alla kvinnorna hade en bild av de andra våldsformernas egenskaper, men deras förmåga att sätta ett namn på dessa handlingar var bristfällig. Det vi tyckte var mest intressant var, att ingen av de sex intervjuade kvinnorna inkluderade det sexuella våldet eller någon form av dess handlingar i deras definition av våld i nära relationer, när vi bad om det. Det kan bero på att det är vanligt förekommande att det sexuella våldet relateras och kopplas till det fysiska, vilket i sin tur förklaras med att det sexuella våldet utövas ofta med hjälp av fysiska övergrepp. Därmed är det viktigt att notera att det sexuella våldet tenderar vara ett känsligt ämne att beröra bland kvinnorna. En stor del av respondenterna försökte försvara sig när vi

frågade ”Vilka beteenden anser du ingår under ett sexuellt våld i nära relation?” med att säga ”jag har inga sådana erfarenheter”. Där behövde vi tydliggöra för dem, att vi inte är ute efter deras personliga erfarenheter, utan snarare deras förståelse och uppfattningar. Härmed anser vi att vi har besvarat den viktiga delen av studiens syfte.

I denna studie drar vi slutsatsen om att kvinnors olika bakgrund (ålder, ursprungsland, utbildning, ekonomi och sysselsättning) påverkar varken kvinnors resonemang kring våld i nära relationer eller deras förhållningssätt till de olika våldsformerna. Dock utgör det sociala arvet och den sociala inläringen (socialisationsprocessen) avgörande bakomliggande faktorer till kvinnornas resonemang kring och definition av våld i nära relationer samt deras tolerans till och acceptans av våldets olika former, i synnerhet psykiskt, kontrollerande och sexuellt våld.

7.1 Förslag till vidare forskning

Slutligen vill vi ge förslag till vidare forskning inom området ”våld i nära relationer”, där forskningen kan inrikta sig mot män med olika bakgrund istället för kvinnor. Forskning med en sådan utgångspunkt kan komplettera vår undersökning. Detta genom att undersöka hur män med olika bakgrund definierar våld i nära relationer och hur de i sin tur socialiseras i förhållande till kvinnor.

Referenslista

Tryckt litteratur:

Bandura, Albert (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Inc.

Bjereld, U., Demker, M., Hinnfors, J. (2009). *Varför vetenskap?* (3 uppl.) Lund: Studentlitteratur AB.

Black, D. S., Sussman, S., & Unger, J. B. (2010). A further look at the intergenerational transmission of violence: Witnessing interparental violence in emerging adulthood. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(6), 1022-1042.

Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2 uppl.) Stockholm: Liber AB

Elias, N. och Scotson, J. L. (1999) *Etablerade oh outsiders*. Lund: Arkiv förlag.

Gilje, N., och Grimen, H. (2007) *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Göteborg: Daidalos AB

Gottzén, L. (2013). *Hjältar och monster. Samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Heimer, G., Björck, A. och Kunosson, C. (red.) (2014) *Våldsutsatta kvinnor- samhällets ansvar*. (3 uppl.) Lund: Studentlitteratur AB.

Hydén, M. (2008). *Kvinnomisshandel inom äktenskapet : Mellan det omöjliga och det möjliga* (2 uppl.). Linköping: Linköpings Universitet

Isdal, P. (2001). *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia.

Jalmert, L. (1983). *Om svenska män. Fostran, ideal och vardagsliv* (Ds A 1983: 2). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.

Jansson, P.M. (2016). *Våldets onda cirklar: En explorativ undersökning av mäns barndomsupplevelser, maskuliniteter, känslor, våld samt terapeutiska interventioner mot våld*. Jönköping: Ineko AB

Jonsson, G. (1969) *Det sociala arvet* (4 uppl.) Stockholm: Tiden- Barnängen tryckerier AB.

Kalmuss, D. (1984). The intergenerational transmission of marital aggression. *Journal of Marriage and the Family*, 46(1), 11-19.

Kelly, L. (1987). The continuum of sexual violence. In Hanmer, J. och Maynard, M. (Eds.), *Women, violence and social control*, 46–60. London: Macmillan Academic and Professional LTD.

Kelly, L. (1988). *Surviving sexual violence*. London: Polity Press.

Lundgren, E. (2004). *Våldets normaliseringsprocess*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.

Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand J., och Kalliokoski A - M. (2001). *Slagen dam. Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige - en omfångsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.

Melin, L. (2013). Teoretisk bakgrund, i Öst, L-G (red.) *KBT inom psykiatrin*. (2 uppl.) Stockholm: Natur och Kultur.

Millett, K. (2012). *Sexualpolitiken*. Stockholm: Pocky AB.

Passer, M. W., & Smith, R. E. (2011) *Psychology: The Science of Mind and Behavior*. (5 uppl.) New York: McGraw-Hill Higher Education.

Savage, J., Palmer, J. E., & Martin, A. B. (2014). Intergenerational Transmission: Physical Abuse and Violent vs. Nonviolent Criminal Outcomes. *Journal of Family Violence* 29(7), 739-748.

Schraiber, L. B., Rosário Dias O Latorre, M., Franca Jr, I., Segri, N. J. och Pires Lucas D'Oliveira, F. A. (2010) Validity of the WHO VAW study instrument for estimating gender-based violence against women. *Rev Saúde Publica* 44(4), 1-9.

Straus, M. A. och Douglas, E. M. (2004) A Short Form of the Revised Conflict Tactics Scales, and Typologies for Severity and Mutuality. *Violence and Victims* 19(5), 507-521.

Trost, J. (2010) *Kvalitativa intervjuer*. (4 uppl.) Lund: Studentlitteratur AB

Elektroniska källor:

Brottsförebygganderådet (2009) *Våld mot kvinnor och män i nära relationer: Våldets karaktär och offrens erfarenheter av kontakter med rättsväsendet*. Stockholm:

Brottsförebyggande rådet. Tillgänglig:

https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180002016/1371914720735/2009_12_vald_kvinnor_man_nara_relationer.pdf (Hämtad 2017-05-26).

Nationalencyklopedin, *socialt arv*. Tillgänglig:

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/socialt-arv> (hämtad 2017-05-26)

United Nations (FN) (1993) *Declaration on the Elimination of Violence against Women*.

Tillgänglig: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm> (Hämtad 2017-05-26).

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. Tillgänglig: www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf (Hämtad 2017-05-26).

World Health Organization (2002) *Intimate partner violence*. Tillgänglig:

http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/factsheets/en/ipvfacts.pdf (Hämtad 2017-05-26).

World Health Organization (2013) *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*.

Tillgänglig: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241564625/en/> (Hämtad 2017-05-26).

Bilaga 1 - Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Fastställd av UFL och UFN 2008-12-17

Projekttitel:

Student/studenter:

Handledare:

		Ja	Tveksamt	Nej
1	Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas, d.v.s. innehåller studien t.ex. barn, personer med nedsatt kognitiv förmåga, personer med psykiska funktionshinder samt personer i beroendeställning i förhållande till den som utför studien (ex. på personer i beroendeställning är patienter och elever)?			
2	Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?			
3	Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?			
4	Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt (t.ex. väcka traumatiska minnen till liv)?			
5	Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?			
6	Avser du att behandla känsliga personuppgifter som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (till exempel ett register)? Med känsliga personuppgifter avses, enligt Personuppgiftslagen (PuL), uppgifter som berör hälsa eller sexualliv, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse samt medlemskap i fackförening			
7	Avser du att behandla personuppgifter som avser lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden, och som ingår i eller är avsedda att ingå i en struktur (till exempel ett register)?			

Bilaga 2 - Informationsblad

Inbjudan till och information om att delta i forsknings projekt som handlar om kvinnors förhållningssätt till våld.

Information om forskningsprojektet:

Studien ska bidra till mer kunskap om olika kvinnors förhållningssätt till våld. Vi vill därigenom illustrera socialisationsprocessens eventuella avgörande roll för kvinnors inställning till våld i nära relationer. Med socialisationsprocessen menar vi utbildning, uppfostran, normer m.m. Våld är ett samhällsproblem som skapar lidande för både offer och förövare och samhället i stort. Undersökningen är en uppsats i sociologi vid Högskolan Dalarna.

Hur kommer data om detta att samlas in? I delstudien samlas data in individuella intervjuer vilket som metod betyder att forskaren och Du sitter enskilt och pratar om olika teman. Tidsåtgången är uppskattad till 1 timme för en inledande intervju.

Vad kommer de individuella intervjuerna att handla om? Det som vi kommer att prata om är: egna förhållningssätt till våld.

Hur behandlas de data som samlas in och vilka rättigheter har du att ta del av uppgifter om dig? Ingen obehörig kommer att få ta del av Dina svar.

Varför blir du tillfrågad? Urvalet för denna studie baseras på forskningsfrågan som ska undersöka kvinnors förhållningssätt till våld. Urvalet består av olika grupperingar av kvinnor som anses viktiga för att bättre förstå den här frågan.

Vad kan det innebära att delta? För att undvika risker med att känsligt material kommer fram om erfarenheter som Du vill behålla privat sker datainsamlingen med individuella intervjuer där vi som forskare omfattas av tystnadsplikt. Deltagandet i forskningen är helt frivillig och Du har rätt att avbryta Din medverkan närsomhelst utan att förklara varför. Du kan också välja att avstå från att svara på frågor när du vill!

Vad händer med resultaten? Resultaten kommer först att återföras till er som deltagare så att ni får ta del av dem och kommentera dem. Därefter behandlas materialet ytterligare och först därefter kommer resultaten att publiceras som en c-uppsats vid Högskolan Dalarna. För samtliga presentationer gäller att inga forskningsdeltagare kan identifieras.

Kontaktuppgifter

Falun 2017-04-16

Rahma Al-Saady
h14rahas@du.se

Yareska Barlari
h14yarbl@du.se

Handledare: Peter Jansson

Bilaga 3 - Intervjuguide

Bakgrund

- Hur gammal är du?
- I vilket land är du född?
- Vilket land kommer dina föräldrar och din (ex) partner ifrån?
- Vad är din högsta utbildning?
- Vad är din sysselsättning för närvarande?
- Vad är din ekonomiska källa? Hur pass trygg är den?

Social inläring

- Hur beskriver du din uppväxt? (traditionell/demokratisk)
- Vilken av dina föräldrar brukar/brukade ta det slutgiltiga beslutet? I så fall angående vad och vad anser du om det?
- Berätta hur din uppväxt påverkat ditt nuvarande liv som vuxen?
- Upplever du eventuella olikheter mellan den svenska kulturen och din egen? Beskriv.
- Hur tycker du att en kvinna bör förhålla sig till sin manliga partner?

Våld

- Vad är våld i nära relationer för dig?

Psykiskt och kontrollerande våld

- Hur ser ett kontrollerande våld ut enligt dig?
- Berätta vad du gör på fritiden?
- Tycker du att en man har rätt att begränsa sin kvinnas kontakt med vänner och släkt?
- Vad tycker du om mannen vill ensamt besluta om hushållsekonomi?
- Hur tror du att ett psykiskt våld kan ske?
- Vad skulle du göra om mannen hotar att skada dig eller dina/era barn?
- Tycker du att en man har rätt att kritisera sin kvinnas utseende och beteende? Beskriv.

Sexuellt våld

- Vilka beteenden anser du ingår under ett sexuellt våld i nära relation?

Bilaga 4 - Matris

Ett exempel på framework/matris som vi använde oss av som tillvägagångsätt vid den tematiska analysen.

Rådata	Kondenserade citat	Resultat	Analys
<i>Vilken av dina föräldrar brukar/brukade ta det slutgiltiga beslutet? I så fall angående vad och vad anser du om det?</i>			
Amanda: -Mamma bestämde, till exempel när jag skulle ut och träffa kompisar. Om jag ville ha något så frågade jag pappa för han sa alltid ja. Följdfråga: <i>Hur bestämde de i hushållet?</i> -Pappa tog hand om ekonomi, speciellt när det gällde att bygga om och mamma tog hand om inredningen, de hade olika roller. Följd fråga: <i>Fungerade det? Och vad tycker du om det?</i> -De kom överens, så jag tycker inget speciellt.	Mamma bestämde, till exempel när jag skulle ut och träffa kompisar... Pappa tog hand om ekonomi, speciellt när det gällde att bygga... de hade olika roller.	Stöd för patriarkatteorin det vill säga pappan hade inflytande över viktiga beslut gällande ekonomin.	Patriarkatteori Social inläring
Sara: -Mamma bestämde angående allt, inte alltid måste kvinnan fatta beslut, delaktighet måste äga rum. Att en kvinna tar det slutliga beslutet kan det skapa ibland konflikter och problem.	Mamma bestämde angående allt... att en kvinna tar det slutliga beslutet kan det skapa ibland konflikter och problem.	Frånvaro och ej stöd av den patriarkala strukturen inom familjen.	Patriarkatteori
Emma: -Oftast, var det pappa som bestämde. Följd fråga: <i>Vad tycker du om det?</i> -Jag blev ibland arg, eftersom jag ville att mamma också skulle få vara med och bestämma. Pappa bestämde om saker, mamma brukade bli arg och ledsen. Mamma hade inget jobb och det var pappa som bestämde nästan hela tiden. Det kändes inte ok.	Oftast, var det pappa som bestämde. Jag blev ibland arg, eftersom jag ville att mamma också skulle få vara med och bestämma. Pappa bestämde om saker, mamma brukade bli arg och ledsen.	Stöd för patriarkatteori. Faderns bestämmande och moderns underordning	Patriarkatteori